

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Ujilttőz 2022 15 kr.

Népoktatásunk.

Most, midőn a tanintézetek ajtai bezárulnak, egy visszapillantást vehetünk tanügyünk állapotára és eredményeire.

A népiskolák számbeli terjedése szembeötlő; a legtöbb községben bir egyik-másik felekezet népiskolával. Kifogadnak egy házat, egy szobácskát, megfogadnak — némely helyen árlejtés módjára — egy-egy szegény vitézt, ki októberben, vagy novemberben megkezdi a tanítást s a liba és malacz legelőjével legelőbnyire, s a nagyobb mezei munká beálltával azonban mindenesetre be is végzi a keserves munkát, hogy a könnyebbet: a kapálást kezdhesse meg.

Számos helyen mégis már kedvezőbb a dolog. Van állandó, jól berendezett iskola, — állandóan beállított tanító — ki azonban többnyire kántor is. Ez ellen sem igen lehet sok kifogásunk; szolgálni kell a felekezetet is, mert az adja a fizetést s különben sem bir annyival, hogy külön tartson tanítót is, kántort is. Ezt okkal-móddal szépen össze lehet — és kell is — egyeztetni.

De azt már sajnálattal vagyunk kénytelenek megjegyezni, hogy a kántor-tanítók egy része amily jó a kántorságra, ép oly gyenge a tanítóságra. Persze ezen nem lehet csudálkozni; hiszen régebben nem annyira a nevelésügy iránti remes passzióból, mint részint gyöngébb észbeli tehetség részint a legsanyarubb szegénység miatt léptek az illetők az elég keserves pályára. — Némelyek egészen az illető lelkes jóindulatától, kénye-kedvétől függtek, s most is, rendes pénzbeli fizetés hiánya miatt, reá vannak utalva a földművelésre, gazdálkodásra, mi a tanítónak nevezetes idejét elvonja a tanítástól. És ezen gyöngé képzettségű, kevés eredményt, sovány sikert felmutatható tanítókat mégis állomásaikon kell hagyni, részint mert mint kántorok betöltik helyüket, mint tanítók nem követnek oly visszaélést, hogy fegyelmileg elmozdítassanak, elegendő alap pedig nincs arra a feleke-

zeteknél, hogy idő nap előtt nyugdíjba helyeztessenek a végből, hogy jobb tanerőket szerezzenek iskolájukhoz. Ez okból a népiskolák „számbeli” terjedésével az oktatás jó eredménye még mindig nem állhat megfelelő arányban és szerencsés kivételként szemlélhetjük azon községeket, hol a lelkes buzgalma segítségére kelt a szegény tanítónak.

Mondjuk: a vázolt állapotokat kisebb községeinkre kívántuk értetni. Nem sok a kivétel. De bizony nagyobb községekben is találunk ilyes körülményekre. Nagy-Enyeden a r. kath. kántor-tanítónak, ha jól tudjuk 92 frt fizetése, másfél hold földje és szállása van. Kötelessa 3 oszt leányiskolát vezetni, tanítani a kántori teendőknél kívül. Az ev. ref. lutheránus egyházak is kántor-tanítókat tartanak, bár jobb fizetéssel. És mindennek az az eredménye, hogy kellő helyiségek és elegendő tanító hiánya miatt a leánykák nagy része nem járhat iskolába, s már évek óta foglalkozunk e kérdéssel: miként és hogyan létesíttessék az elemi leányiskola? Igy van ez más helyen is, bár biztat a remény, hogy már nem sokáig.

És mindezek mellett roppant haladást látunk a népoktatás terén, ha csak az 1867. előtti éveket vesszük figyelembe.

Mindenütt kezd, ha lassan is, érvényesülni Eötvös J. lánglelkének, örökfenyű szellemének óhajtása, törekvése. A törvény s azon intézkedések, melyekben letette a magyar népoktatás nagyszerű épületének alapkövét, örök dicsőségeül szolgálnak. Ez alapokon fejlődik, terjed az új, a jobb — a régi, a slendrián helyébe. Nemcsak új iskolák emelkednek, hanem új tanítói kar is lett teremtve, mely hova-tovább mind képesebb, képzettebb s a tanulmány mellett lelkesedést is vívó tagokat vesz be kebelébe.

A haladásnak br. Eötvös és lánglelkű társai által felkeltett szelleme, mely hazánkban minden téren észlelhető, mely a gőz és a villany erejét

is sokszorosított erővel használja fel czéljaira, megragadja s ellenállhatlanul fejlesztí a népoktatást is, keresve, kutatva az eszközöket, módokat, mellyel az anyagi áldozatokra szükséges tőkét előteremtse a országos jövedelmekből, a felekezetek, községek vagyonából s az egyesek áldozatkészségéből.

És mily szerencse ugy a népoktatás, mint általában a felsőbb oktatás ügyére, hogy Eötvös szellemi öröksége egy valódi rokonléleknek: Trefort Ágostonnak jutott. A törvényjavaslatok, melyeket a törvényhozás elfogadott, az intézkedések, sokszor művészi becsű épíkezések, melyeket létrehoz, mind e rokon szellem és lelkesedés származéka.

Vajha évről-évre mennél teljesebb és örvendesebb lenne e fáradságos munka és törekvés eredménye, mellyel a szünidők előtt beszámolni lehet. Vajha e törekvések mennél több lelkes tanügybarátot teremtenének, kik nem tekintve a felekezeti különbségre, a magyarállam szellemi előhaladásának biztosítása végett, figyelemmel kísérnek s buzgalommal támogatnák népoktatásunk intézeteit, szerény nézetünk szeri t nagyon czélszerű lenne a felső magyarországi megyék példájára közművelődési egyleteket alakítani megyénként, avagy több megyében együttesen, melyek egy évtized lefolyása alatt bámulatos sikert volnának képesek e téren felmutatni.

Közegészségügy.

A cholera rémhírét viszi szét a táviró. Franciaország Touleon várossa lett erről híres, s midőn indító okait keresték e rettenetes ragálynak, megtalálták a terjesztő-körülményeket: a képzelmet felülmúló, civilisált világban példátlan rondaságban, a büzt, miasmát termelő szemét halmazokban, melyek az utcákat, tereket, házakat botrányos módon töltik el. Midőn a vész hitort, azt kiték hogy a Tonkingból visszatért hajók hozták a ragályt; a szigorú vizsgálat azonban nem ázsiai, hanem helyi eredetű jellegűnek találta a bajt s most a lapok táviratai szerint

TÁRCZA.

Mikor mi egy este a beamterek inye szerint hazafüsködtünk.

A polgárság megfeszített munkássága és gondos tükörössége folytán a viszonyokban lassankint némi javulás állván bé, a kedélyhangulat is javulni, élénkülni kezdett. Ott nyugodott ugyan a keblek mélyében a haza és Enyed szomorú sorsa miatt érzett nyomasztó fájdalom sulya, de azért a társadalmi élet, az egészséges kedélyhangulat lassankint élénkült.

A társas összejövetelek egyiknek vagy másiknak házában kezdtek gyakoriakká válni. Kinek nem volt olyan lakása, melybe vendégeket fogadhatson, aztán meg a sem igen volt, mivel őket tisztességesen elláthassa (ilyenek pedig akkor Enyeden sokan valának) el-el látogatott vendégül ahoz, kinek jobb lakása s jobbaeska módja vala.

Az ilyen barátságos összejöveteleket dicséretes egyszerűség, szikrázó humor s szinte barátságos érzület jellemzők. A férfiak korosabbjai — miután előbb körülnéztek, ha nem eskelődik-e valaki, ki őket a forschthérnek beárulja elkezdtek, szép csendesen politizálni, vagy forradalmi élményeiket szenvedéseiket beszélték el, az ifjak pedig daloltak, tánczoltak.

A n.-enyedi kasino is már 1851. év végén ujra megalakult s megnyilt s a kevés intelligencia és műveltebb polgároknak csakhamar igen kedvenc és nagyon látogatott gyűléshelyévé vált. A nyilvános bálók népesebbek, színházi előadások látogatottabbak aligha voltak valaha Enyeden, mint az ötvenes évek derekán innen. A kiválóbb czéhek

olyan nyilvános táncmulatságokat rendeztek, hogy azokban gyönyörűséggel vehetett és vett is részt az intelligensebb osztály is. Voltak dalossaink, mint a néhai jó öreg Bedő bácsi, Mihályi K., Mester K., Nagy K. sat., kik az évek művészetet nálunk nagy dívatba hozták, annak lendületet adtak. Voltak poétáink, kiválóbbak és gyengébbek. Ezen férfiaknak a társas összejövetelekből megjelenésük s részvételük azt eredményezte, hogy a kártyázás, a nagyhangú politizálás, (mi akkor a dutyiba kerülhetés eshatóságával járt) a szószálhasogató okoskodások, vitaközlések, túlmértékbeni poharozás helyett az időt társas éneklés, rimes felköszöntések, költemények elszavalása sat. ártatlan és nemes foglalkozásai között telt el.

Azon időkben készültek Enyeden az „el e pohárral” „az estharangok” „lánya áll előttem” „édes angyalom” stb. szövegekre irtt mindig szép dalok. Ezen időkben irta Mester K. a „Huzádnak rendületlenül légy hiva óh magyar” „Isten áld meg a magyart” classisus költeményekre azokat a dallamokat, melyek Erkel által ugyan s szövegekre irt dallamokkal kiállják a versenyt. Az akkor készült dalok egy részéhez a szöveget Mihályi Károly tanár irta, ki a szövegek mellett több szép dalt is irt. Ezek a dalok nálunk kedveltekké váltak. gyakran daloltattak s nagy mértékben befolytak arra, hogy Enyed hazafias érzelmű lakossága lelkében elbirta altatni a haza és saját szomorú állapota miatt érzett emészto bánatát.

Társas összejöveteleink ilyen jelleggel bírván, igen kedveltekké váltak a vidékiek és a nálunk olykor-olykor megforduló idegenekre nézve is. Emlékszem több esetre, hogy olyan egyének, kik 1849. előtt enyedi lakosok valának, de a viszonyok kényszerítto hatalmának engedve a forradalom után megszüntek enyedi lakosok lenni; emlékszem, hogy ezek vagy más egészen idegenek, midőn nálunk

megfordultak s egy egy ilyen társas összejövetelünkben részt vettek s látták, hogy Enyed lakossága nem olyan levert, nem olyan eleséggéd, milyennek ők képzelték; midőn látták, hogy mily nemes és élvezetes időtöltésekben keresi és találja fel szórakozását, mennyire kellemesen voltak meglepetve s a leverő benyomás mellett, melyet Enyed nyomorúságos külső kinézése reájok tett, igen kellemes emlékekkel távoztak tőlünk.

Enyed, az egykori „vezérvármegyének” egykori országos hírv székelye az 50-es években egy kis „becirkuszant” félenek vala székelye. Csoda, hogy az akkori kormányhatalomtól ennyit is kaptunk. Hisz azelőtt Enyed a „rebell” város hírében állott s inkább szeretete volna, ha többé fel sem épül. Ezen időkben volt komolyan szó arról is, hogy a Bethlen főtanoda tanhelyiségéből egy pompás katonai lakatya rendeztessék be. Az ide áthelyezett beamterek között akadtak tisztességes uri emberek is. Abban ők mindnyájan egyet értettek ugyan, miszerint Enyedből ha már csakugyan minden áron létezni akar, legalább legyen német város, a milyen kezdetben volt s erre a czélra, ha bár kevés eredménnyel, de szívós kitartással törekedtek is, de ettől eltekintve, legnagyobb részök elég jóindulatu, tisztességes uri ember, szorgalmas sly hivatalnok volt. Hanem akadt bőzöttük egy-egy olyan adjunkt-féle is, kiknek esetlenségeit ha láttuk nevetési hajlamunkon alig birtunk uralkodni.

Az ötvenes évekből az utolsót kezdtük irtni, mikor az osztrák olasz-francia háboru kitérő félbe vala. Kik a nemzeti önértet ébredésének ama mozgalmas szép korszakát átélték, eleven emlékkükben lehet még, hogy mily lázas izgalomban volt leigázott, sly hivatalnok nemzetünk testének minden egyes tagja az egész 59-ik évben. A külháborútól eltekintve, ezen évben folyt a magyarországi

ermelés éve és
skedjenek.
hogy a szóban
eggyáros czég-
oval együtt 5
etéből a köz-
ükséglet meg-

TI FARKAS.
OS.

RDŐ.

szuzos és kösz-
kórna (Hypo-
börbetegségek-
geknel, ideges
szegénységnel
kórna, arany-
ó gyógyhatás-
jeles. 120 bu-
hó konyha, jó-
Tusnád, Torjai
adulási helyek.
83% vasuti
ti állomások-
ndelkezésére.
VES PÁL
gyon.

„Korona”
mellette lévő
— Értekez-

ÉS.

azonnal
vő néhai
00 □-öl

sen szol-
Zsigmond.
ius hó.

KÖNYVKÖLTÉSZEIT

„Toulont seprük!“ Hogy a rémes betegség minő hatással van a társadalmi életre, kereskedelemre, iparra, könnyen kiviláglik abból, hogy a f. hó 26-ig 15-000 ember vándorolt ki; Franciaországból Olaszországba a postacsomag forgalom beszüntetett, a levelezések fertőtlenítésnek vettek alá; a tengeri hatalmasságok a Joulonból érkező szállítmányokat vesztézárr alá vetik; az üzletek zárva.

Ily minden tekintetben borzasztó veszteségek láttára s tudva azt, hogy az orvosi tudomány kiváló férfainak a vészes helyeken szerzett észleletei szerint; a ragályos bajok, spórák, bacillusok, bakteriumok, micrococcusok t. i. alig látható, de könnyen szétterjedő s kedvező talajban hihetetlen gyorsasággal, rendkívüli tömegben szaporodó lényecskék által terjesztetnek, méltán lehet kívánni, hogy a legerélyesebb intézkedések megtéessenek s fogantatásaitassanak a középületek, a vasuti indóházak, vendéglők, szállodák, kocsimák, iskolák, iparosok műhelyei, közhelyek, utcák, terek, kutak tisztán tartása, a szemét lerakó hepczegődrök stb. fertőtlenítése által.

Ugyaníly intézkedéseket köteles mindenki saját házában lakásán teljesíteni. Carbol-sav, chlor mész, kén, vasgálicz s még egy tömeg szer áll rendelkezésünkre, melyekkel a szigorú tisztaság mellett a szükséges desinficiálásokat végezhetjük házukban, udvarunkon.

Es hogy a köztisztaság rendszeres fenntartása mily fontos, éppen Toulon példája mutatja legújában. Sőt, ha a ragályos kórok tömegesebb fellépésének okait keressük, úgy találjuk, hogy a typhus, a himlő borzasztó nemei, a láz, a dyphteritis a ragályos érintkezésen kívül, a köztisztaság hiányában, s főképen a magán lakások sokszor kritikán alóli tisztátlan, ronda, szellőtlen voltában találják fel szülőhelyüket.

A mi különösen a cholera fellépését és terjedés módját illeti, erre nézve a tudományos vizsgálatok kiderítettek, hogy ennek fertőző csirája nem mindenütt tenyészik egyenlő hatályal, hanem vannak bizonyos kedvező helyei, melyeket nagy előszeretettel keres fel minden invasio alkalmával, míg másokat feltűnőleg kerül, vagy legfeljebb csak futólag érint, sőt oly szerencsés helységek is vannak, melyekben a cholera gyakori behuzolás dacára sem tudott soha gyökeret verni. A kedvező helységek egyebektől ezuttal eltekintve alanti fekvés, csatornázás hiánya, s rothadó szerves anyagok nagymérvű felhalmozása által különböztek a mentességet élvező helységekétől. Első s legfontosabb teendőnk tehát, midőn a fenyegető cholera ellen észszerűen védekezni akarunk, hogy lakásunkon kívül és belül a legpódsabb tisztaságra törekedjünk, távolítsunk el annak környékéből minden rothadással indúlható tisztatlanságot s ne tőrjünk meg, hogy tömeges együttlakástól elválaszthatatlanul szennyanyagok háznak vagy udvarunk földjébe leszűrődven minden nemű betegség gerjesztő csiráknak kedvező tenyésző teleptül szolgáljanak. Lankadást nem ismerő kitartással üldözzünk minden piszkot s törekedjünk talajunk kiszáritására s beszenyveződésének elkerülésére. Ekkor megtettünk minden emberileg lehető arra, hogy nyugodt lelkismerettel vehessük fel a harczt a magunk s polgártársaink életét, vagy egészségét veszélyeztető bármely járvánnyal, a küzdelem kerülhet veszteségbe is, de e veszteség a lehető legkisebb

protestánsoknak a hirhedt patens elleni szívós, dicső küzdelme. Akkor nyílt meg Kolozsvárt az erdélyi muzeum, ekkor kezdtük újra magunkra ölteni a magyar öltönyt, ekkor ülte meg a nemzet leirhatlan lelkesedéssel, a hallhatatlan költő és nyelvújító Kazinczy Ferencz születése napjának századik évfordulóját stb. Szóval tüntető mozgalom mindenütt, reményteljes hangulat minden hazafias érzelmű kebelben. Ezen mozgalom, ezen remény nyújtó ereje igen természetesen elhatott hozzánk is.

Átélt szenvedéseink keserveit kezdtük feledni s a nagymérveket öltött hazafias mozgalom hullámzásához boldogító reménnyel telt kebellet csatlakozunk mi is.

*

De térjünk vissza ezen év eleire, mely időre az osztrák-olasz-francia háború előkészületei esnek. Ekkor történt az is, mikor mi néhányan egy este beamterink inye szerint hazafiaskodtunk volt.

Együtt valánk férfiak ötön egy délután F. S. házában. Miként akkor a házában mindenki, úgy mi is a hazai ügyekről, a készülődő osztrák-olasz-francia háború esélyeiről folytatánk eszmecsereit.

Képzelné lehet, hogy az eshetőségek serpenyőjét hazafias reményeik mindig a mi részünkre billentették. Hogy a szövetségesek fegyverei, melyekhez tudtunk szerint a magyar emigratio is csatlakozott, a gyűlölt osztrák hadak felett győzelmet ne arassanak igen természetesen nem hittük, egymásnak meg nem engedték.

Utánam ötünk között legvérmesebb politikus D. J. bátyám volt. Ő betűzte reggeltől délig a lapokat, szedte össze napestig a jó híreket, melyeket a patika előtt s más férfi pletykapadokon összeszedegethetett. Aztán ezeket az

lesz, s remélhetőleg nem sokára elérkezik az az idő is, mikor küzdelemünk teljes diadallal fog végződni, vagy is a járványok romboló ereje megtörik az emberiségnek értelemmel s kitartással intézett védintézkedésein.

A nagyenyedi polg. iskola „Eötvös-ünnepe“

Miként a hajdan mesés emlékü napjaiban Görögön klassicus terein pezsgő életkeg uralkodott, a mikor az olympi és isthmosi versenyek egy-egy időszakkal szellemi és anyagi vívmányait tarták fel a mindenünön összeereglett honfiak előtt, úgy forrt a népség városunk különbözően elég esendes terein s utcáin is e hét folyamán, — melyen a haza jövő reménye, a tanuló nemes ifjuság tártá föl a besereglett szülők s érdeklődők előtt egy évi igyekezetének gyümölcseit. Nem egyszer volt alkalmunk nagy lelki gyönyörűséggel meggyőződni, hogy városunk tanintézetének növendékei mily jeles eredményt értek el a tudományokban, mekkora felettséget az ügyesség, külső csin és jó ízlés terén. Hisz ezt az egész hetet a vizsgálatok s iskolai ünnepek foglalák el. Megkezdte mult vasárnap az académiák ifjuság önképző köreinek igen jól sikerült bezáró ünnepe: jöttek azután a komolyabb számadás napjai, a melyek elé nagyon sokan örömteljes vágyakozással, de bizony sokan a be nem töltött kötelesség mardosó tudatával néztek. Mindketten megkapják az ő jutalmukat érdemük szeriut.

Sok volna elősorolni mindazt a szépet és dicséretet, a minek élvezete részünkre jutott, én csak egy dolgot akarok itt röviden megemlíteni, a mely a lefolyt hét eseményeinek kétségkivül koronáját képezte, s ez a helyben levő polgári iskolának f. hó 27-én délután a városházának szünetében tartott „Eötvös-ünnepe.“

Még élénken érzem a hatást, melyet a kegyeletnek e felemelő ünnepe lelkekre gyakorolt. Jól esett meggyőződnöm arról, hogy a nagy eszmék harcztosai ez iskola falai között is az őket megillető cultusban részesülnek; hogy e drága hon még alig serdülő leányainak szívökbe a szép, igaz és jó iránti meleg szeretet szent érzete öltatik, hogy ezek már gyermeki lélekkel is így tudnak hevülni, így tudnak lelkesedni azokért az eszmékért, melyért a legtest koruaknak egész szívvel, lélekkel, nemes lényük legzsebb tehetségeivel kellene küzdeniök.

A városház nagytermében nagy és díszes közönség gyűlt össze, midőn az érdemes gazgató Dancs Samu az ünnepelet néhány meleg szóval megnyitotta. Ezt még megelőzte a leányönvendékek által összhangzatosan és sok belső hérvvel előadott himnusz, melynek zengzetes és fájoán edes dallama az összes hallgatósságot a legmagasztosabb hangulatba emelte. Istenem, be kár, hogy e gyönyörű ima, melyet pedig Istenhez intézni soha sem volt tán nagyobb okunk, mint éppen mai napság, mindinkább kezd ünnepi köntössé válni, melyet csak nagy ritkán s csak parádéból veszünk magunkra. A merre én jártam keltem, mindenütt azt tapasztaltam, hogy az illető nép a maga himnuszát rendkívül kedvelni s folyton zengedezi, úgy hogy közöttük az mindennapi imádsággá vált. Hollandiában bármikor és bármekkora társaságban mihielyest a himnusz hangjai megzendülnek, azonnal feláll az egész társaság s fedetlen fővel éneklük végig. Pedig azok ugy-

ő nemes jó szive lángoló hazafias érzülete kissé jó bővön kiszínezve adta nekünk elő, s mivel hiri rendesen nagyon jók voltak, azok nekünk igen igen tetszettek, s hitelt adtunk nekik.

Tudják, hogy a háború császáruknak meg van izenve? kérd azon d. u. D. T. Tudják, hogy maga Napoleon császár fog a francia hadak élén állani? Tudják, hogy a francia császár és Szárd király Kossuth és Klapkának 40.000 embert boesátottak rendelkezésük alá azon utasítással, hogy ezen sereggel s a világ minden részéből kibontott lobogók alá összesereglett és fegyvert fogott magyar emigratioval Magyarországra törjenek be? Tudják, hogy Anglia is pártfogol miket s ha szükség lesz ő is fegyveres segélybe fog részletetni? Tudják, hogy Magyarországra s a székekelyek közé már is teménytelen fegyver csempésztetett be s az első ágyu szóra ezerek és tizezerek fognak az osztrákok ellen bent a házában fegyvert ragadni?

Elszédültünk ennyi jó hir hallatára. F. S. bátyánk igyekezett ugyan ezekből egy keveset levonni, de D. T. és én egy betűt se alkudtunk. Végül azoknak F. S. is hitelt adott, elhittük mind az ötön.

Aztán átengedtük magunkat a hazafias öröm edes, boldogító mámorának. Mintha már hallottuk volna is azt az első ágyu szót, mely jelezte, hogy Kossuth lábával és seregével Magyarországra földére lépett s mely egyszersmind jeladás lett volna, hogy a piskii, szebani, braniczkai, tapiohieskei, nagysarlói győzők újra fegyvert ragadjanak s maguk mellé véve a fölserdült ifjabb férfi nemzedéket, Kossuth elibe siessenek s kibontott lobogója alatt a leigazott Magyarországra függetlenségérti harcztot újra kezdjék.

nevezett „flegmaticus“ hollandusok! — Ennek felemelése nem tartozik tulajdonképen az általam vázolandó kép keretébe, de nem állhattam meg, hogy e helyen is oda hassak, hogy a mi gyönyörű dallamu s klassicus szövegű Hymnuszunkat bérez és völgy riadva harsogja egymásnak.

Most is, hogy annyi bájos gyermekhang olvad össze egy fenséges harmoniába, láttam én nem együnknek szemében fölesillamlani az örömmnek könnyét, jeléül hogy e hangok még mindig szívből s szívhez szölk.

Több énekrész is volt szerencsénk hallani e szabatosan betanított s kedves zengedező fülemile csoporttól, melyért a kiváló dicséret kedves leánykánk nemes ambícióján kívül Zaid a János énektanárt illeti meg.

De ki tagadhatná meg, hogy az ünnepeleynk legtöbb kellemet, a hallgatóságnak legkedvesebb gyönyört a szavalatok adtak, melyeket dicsérorog kiemelni kedves és elmulaszthatlan kötelességemnek tartok. Azok a kedves gyermekek, kiknek ajkairól ez alkalommal részint Eötvösnek saját mély érzelmű költeményeit hallók, részint Szász Károly tollából „Eötvös emlékezetét“, oly szép szavaló tehe ségnek, oly teljes felfogásnak, oly meleg és mély érzelmenek adták jelét, hogy ez egyszersmind zálogul szolgál nekünk a jövőre arra nézve, hogy ők folytonos ernyedetlen törekvés után a szavalás nem utolsó művészetében kiváló sikert érhetnek el. Vajna Ilka, Schuszter Lujza, a kedves kis Makkai Kornelia, de mindenek fölött Papp Czézike legyenek e helyen is szívesen üdvözölve s igyekezzenek a jövőben is ép ily élvezetet szerezni szüloik, tanítóik s az érdeklődők nagy sokaságának.

Az ünnepeleynk legkomolyabb tárgya volt Réth y Gábor po. g. iskolai tanítónak sok gondal összeállított, terjedelmes s önálló beccsel bíró értekezése: „Br. Eötvös emlékezete“, melyben Eötvösnek föleg tanügyi érdemeit méltányolta, de futólag szépirodalmi működését is kiváló alaposságra valló biztossággal vázolta.

Midőn Dancs Samu igazg. bezáró beszédét megtartotta s a jutalmak az érdemeseknek kiosztattak, ismét felgyűlt a dal a növendékek zengő ajakán s a közönség sok lelki örömmel oszlott szét.

Adjon Isten továbbra is a polg. iskola tanítóiba ily nemes ambíció, hogy növendékeiket, kiknek a haza jövőjére oly döntő befolyásuk leend, ezután is a nagy eszmék éltető forrásánál legeltessék s fogókony lelkeikbe a szép, igaz és jó iránti szeretet magvait minél több szerencsével hintegethessék.

N. Zs.

Közvizsgálatok.

A nagyenyedi polgári iskola 1883—84. tanévi közvizsgálati június 26—27-én tartattak meg, ugyan egy időn két helyt. A leányiskola a régi városház nagytermében, a fiúiskola a leányiskola helyiségében kir. tanácsos és tanfelügyelő Gáspár János, ifj. Gáspár János iskolaszéki elnök és dr. Bartók György iskolaszéki tag urak vezetése mellett. A tanulók nemcsak feleleteik, hanem a kiállított rajz- és kézimunkákban is szép eredményt mutattak fel.

Az iskolai év bezárása alkalmából több kitünő ta-

Mintha már hallottuk volna Kossuth hangját Magyarországon újra megeseendőlni s aragadó szónoklata, gyűjtő erejével harczt tüzelni a magyar seregeket elnyomóink gyűlölt hadai ellenében.

Aztán kis társaságunk korosabbja kik látták Kossuthot és hallották szónoklatát, elkezdettük őt magasztalni. Azoknak az emlékezetes benyomásoknak, melyeket az ő rendkívül rokonszenves alakja, szónoklatainak varázsa lelkökben kitörölhetlenül bevészt, kifejezést adni. Aztán kikerekitettünk egy nagy és dicső Magyarországot, milyen az a Mátyás király idejében volt. Megengedtük annak a lehetőségét, hogy ezen független nagy, dicső Magyarországnak Kossuth lesz a királya. Feledtük minden nyomorúságainkat. Képzeltünkben felépítettük Enyedet szépen, a mint Kossuth a kormányzó 1849. jan. havában a világgá szort enyedi menekültek küldöttségének ígerte volt. Feledtük a Bach uralmat, a beamtereket és beszéltünk nagy tüzze, hangosan, szabadon, bátran, inyünk, óhajtasaink, reményeink szerint, mintha már is azon független, dicső, nagy Magyarország polgárai lettünk volna, melyet D. T. bátyám jó hiri következtében pár óra alatt képzetünkben megteremtünk. Ábrándozásainkat, boldogító reményeinket fűztük tovább és tovább, midőn házi gazdánk ajtaján kopogást hallunk.

— Szabad, tessék bejöni, mondja F. J. Az ajtó megnyílik s kit látunk bejöni? . . . egyik helybeli ismert beamterünket s utánna egy hozzá mindenekben hasonló más urát.

(Folytatása következik.)

nuló jutalom szító fúosztal tanuló. Az ele a II. leányos osztályból 3.

Pénzjut

legszorgalmas

tanítóitól; Pa

rig Tivadarné

40 kr. Pfnéz

Tivadarné kü

Bartók Györg

kácsy Zsigme

lér a helyi

maradék. Mo

tól. Ifj. Gásp

kézimunka d

leg osztatott

Török Marisk

Juliska és R

tek ki; az ö

gény finnak

sága az igaz

tanuló leányk

o.-nak adatot

Az isko

melyről külö

Az ün

kéntes adako

volt 12 frt 8

josné, Woká

luth. lelkész,

Összes adako

adományaiért

A Bet

Tegnap

vános zárúnn

lett. A zene

professor ma

a zárbeszéde

a lefolyt év

tavaly „jereim

zárbeszédét,

neteléről erk

pontok a lefo

hogy rövid i

határozta a t

az ép testből

az ifjuság bu

munkák dolg

e sikerült el

de az iskolai

fogja az érde

tet mondott

ben részesité

tesítő fog ter

Ezután

következett,

1. Egy

21 frt. 14-

Sándor III t

és Vásárhely

2. Egy

jutalmat meg

gazdag gyüm

10—10 frt

dicséretet K

3. Neve

30 frt. Azon

a jutalom fe

4. Jog

jutalmat Bod

Dicsérettel l

5. Ter

frt, mit Ben

emelkedett t

ezélt.

8. Hé

kitüzve 30 f

miatt vissza

Károly és G

dicsérve Cze

rabás Samu

7. A Y

8 feladat a

négyen, a sz

rintot Karác

László, dics

8. Gör

pályázó közt

nyertek a ki

egy más ala

9. Szit

nuló jutalomban részesült. Könyvjutalmat nyert az előkészítő fúosztályból 6, a I. fúosztályból 6, a II. fúoszt. 1 tanuló. Az előkészítő leányosztályból 5, az I. leányoszt. 7, a II. leányoszt. 2, a III. leányosztályból 4, a IV. leányosztályból 3 tanuló.

Pénzjutalmat nyertek: Veres Emma IV. oszt. mint legszorgalmasabb tiz frankos arany, szorgalmát méltányló tanítóitól; Papp Czézi IV. o. magyar történelemből Kovrig Tivadarné-féle 100 frt alapítvány évi kamatja: 5 frt 40 kr. Pfnézel Irma IV. o. a számból 1 arany (Kovrig Tivadarné küldeménye). Zilahi Gyula I. o. 3 tallér (dr. Bartók György-féle alapítvány). Vas Sándor II. o. (Munkácsy Zsigmond-féle alapítvány). Lőte Vilma I. o. 1 tallér a helyi kisegítő takarékpénztár igazgatóságától felülmáradék. Molnár Mihály elők. o. 1 frt egy tanügybarától. Ifj. Gáspár János iskolaszéki elnök ur szebb rajz és kézimunka dolgozatra 5 frtot küldött be, mely következőleg osztott meg: szép rajzaikért Bartha Mari III. o. és Török Mariska II. o. egy-egy frt; kézimunkáikért: Orbán Juliska és Radivó Emma III. o. egy-egy frttal tüntették ki; az ötödik frt Szilágyi József I. o. jó tanuló szegény fiúnak adatott. Özv. dr. Donogány Jakabné ő nagysága az igazgatóhoz 2 frtot küldött egy szegény sorsu jó tanuló leánykának, mely Krizbai Juli és Krizbai Erzsébet I. o.-nak adatott ki.

Az iskolai év Eötvös-ünnepélylyel kapcsolattott össze, melyről külön helyen van említés téve.

Az ünnepély alkalmából az „Eötvös-alap” javára önkéntes adakozás végett persely volt kitéve. A perselyben volt 12 frt 86 kr, perselyen kívül adakoztak: Lőte Lajosné, Wokál Jánosné ifj. Gáspár János, Greger Jakab luth. lelkész, egy honvéd tiszt 1—1 frt, valaki 90 kr. — Összes adakozás 18 frt 76 kr. — A t. közönség kegyes adományaiért hálás köszönetet mond: az Igazgató.

A Bethlen-főiskola zárünnepélye.

Tegnap, szombaton volt a „Bethlen főiskola” nyilvános zárünnepélye igen szép közönség részvétele mellett. A zene elhangzása után, nt. dr. Kovács Ödön rector-professor makacs rekedtsége miatt Makkai Domokos tartá a zárbeszédet, a tanári kar megbízásából. Röviden vázolta a lefolyt év eseményeit. Örömmel emelte ki, hogy míg tavaly „jeremiási hangulattal” tartá meg a rector-professor zárbeszédét, ő most elismeréssel szólhat az ifjúság eléméletéről erkölcsben és tudományban. Bár voltak fekete pontok a lefolyt év alatt is, de reményét fejezte ki aziránt, hogy rövid időn ezek is elenyésznek, mert erősen elhatározta a tanári kar, kéréssel szigorral vágni ki az ép testből a megromlott részeket. Diesérettel szólott az ifjúság buzgalmáról és készségéről, melyet a pályamunkák dolgozása körül tanusított. Terünk nem engedie a sikerült, élénken előadott beszéd bővebb ismertetését; de az iskolai értesítőben, egész terjedelmében élvezhetni fogja az érdeklődő közönség. Másodsori zene után köszönetet mondott a tanár úr a szives adakozásokért, melyekben részesíték egyesek iskolánkat, a miről megint az értesítő fog terjedelmesen szólni.

Ezután a pályátételek felolvasása és a díjak kiosztása következett, az eredmény röviden ez:

1. Egyházi beszédre érkezett 8 pályamű, jutalom 21 frt. 14-et nyert Rákosi György IV th. 7-et Kiss Sándor III th. Diesérettel lettek kitüntetve Bodor János és Vásárhelyi Boldizsár IV. theologusok.

2. Egyháztörténelmi pályamű érkezett 5, a 35 frt jutalmat megtoldotta 10 frttal a tanári kar tekintettel a gazdag gyömöleszésre. 25 frtot nyert Kiss Albert II th. 10—10 frt Vásárhelyi Boldizsár és Irsay József IV th. dicséretet Kovács János I. th.

3. Nevelés oktatástani pályamű 1 érkezett be, jutalma 30 frt. Azonban pályázó Csekme Ferenc IV. th. csak a jutalom felét, 15 frt nyerte el.

4. Jogtörténelmi pályamű 2 érkezett be; a 23 frt jutalmat Bodor János IV. th. nyerte el. Ferencz Samu Diesérettel lett kitüntetve gondos dolgozatáért.

5. Terményrajzi pályamű is 5 érkezett, jutalma 30 frt, mit Benedek Károly I. th. nyert el, ki magasan kiemelkedett társai felett, kik megse közelítették a kitűzött célt.

8. Héber pályáratra, mire a „Birák könyve” volt kitéve 30 frt jutalommal, 9 jelentkezett, de 1 betegsége miatt visszamaradt; pályáztak 8, Csomor István, Benedek Károly és Gönczi Pál 10—10 frtot nyertek; meg lettek dicsérve Czell Ignác, Kovács Albert, Kovács János, Barabás Samu és Csiki József I. theologusok.

7. A VII. és VIII. gymn. pályázatára volt kitéve 8 feladat a mennyiségtanból, jutalma 30 frt. Pályáztak négyen, a szóbeli pályázaton visszalépett 1. Nyert 20 forintot Karácsony István VII. gymn., 10 frtot Szenkovics László, dicséretet Szász Béla VII. gymn.

8. Görögnyelv és irodalom szóbeli pályázatán három pályázó közül Szász Béla és Ellend József 15—15 frtot nyertek a kitűzött 30 frt megosztásával, Bogdán Károly egy más alappól kapott 10 frtot.

9. Szintón a görögnyelvből volt pályázat az V. gy.

Zalányi Géza nyerte el a kitűzött 6 frtot, de Ignác L. is nyert egy aranyat Fogarasi s. tanár bőkezűségéből; — Bekó Dénes, Budai János, Szilvási P., Fejes Áron, Nagy Dénes, Szász Géza és Hegyi József megdicsértettek.

10. A legjobb rajzosnak 16 frt, melyből 10 frtot Sajtos K., 6 frtot László József nyerték el.

11. A zene- és énekeiméletből a kitűzött 10 frtot Kállai Ferencz III. th. nyerte.

12. Szépirásra a IV. gymba kitűzött díjakból az első 17 frt díjat Sajtos Károly, a második 13 frtot Nagy Mózes, a harmadik 8 frtot Maksza Vazul nyerték el; — Takács Károly László József megdicsértettek.

13. A legügyesebb tornászok számára kitűzött 10 frt Szabó Lajos VI. g. és Csató I. V. g. lett megosztva.

14. A gr. Teleky Sámuel-féle 14—14 frtot Bodor János IV. th. és Józsa Zsigmond II. th. nyerték el. — Ezintén ez alpból nyertek mint első eminensek az alsóbb osztályosok közül Ellend József VII. g. Garda Kálmán V. gymn., Ignác László V. gymn.

15. A br. Jozsinski-féle alapítványból: Szenkovics László VIII. g., Karácsony István és Szász Béla VII. g. kitűnő tanulók.

Ugyanezek ez évben nyertek több évre kiterjedő kegyleteket is.

16. A Bodola-alapítványt Pap Mihály IV. g.,

17. Jablonczai-alapítványt Makkai Jenő és Solymosi Lajos I. g. tanulók,

18. az 1868-ban végzett theologusok alapítványát Veres Sándor 2. elemista kapta.

19. A tanítóképzésben Karsai Gergely III. kép. 5 frt, Molnár István II. k. és Jakab Álmos szintén 5—5 frtot nyertek.

20. Az önképzőköri jutalmak is most adattak ki.

A szóbeli értekező előadásra kitűzött 2 aranyat Bodor János nyerte el, — míg a más pályázó egy ki nem adott pályadíjból kapott 1 aranyat. A szavalatra kitűzött 1—1 aranyat Vásárhelyi Boldizsár és Nagy Árpád nyerték, Ujvári István és Kiss Albert pedig megdicsértettek.

A szónoki műfordításra kitűzött 2 aranyat a beérkezett 2 mű közül egyiknek se lehetett kiadni, de a mit egyiket Benkőnek, a másikat pedig Gáspár János II. th. poétának alkalmi, különösen a Mihályi Károly tanár emlékére irt ódájáért adtak ki.

Végül a Sárospataki testvérek alapítványa lett hagyományosan felolvasva, mire következett a könyvjutalmak kiosztása. Ezzel az ünnepély véget is ért s a közönség az ifjúsági zenekar hangjai mellett szétszözlött.

E rövid tudósítást a mig az „Értesítőben” mindent részletesen elolvashatnak — fogadják olvasóink.

Szám 44 — 1884.

K. V.

Hirdetmény.

Alsó-Fehérvármegye központi választmánya által közhírre tétetik, hogy az országgyűlési képviselőválasztónak az 1874. 33. t. cz. 41. §. alapján egybeállított ideiglenes névjegyzéke — az 1876. 18. t. cz. 2. §. szerint — Nagy-Enyed rendezett tanácsu városban, minden nagyközségben és a körjegyzőségek székhelyén, a községházánál, idézett törvényezik 44. és 53. §§. értelmében lehet felszólalás, illetőleg észrevétel tekintetéből folyó évi július hó 5-én kezdődőleg ugyanazon hó 25-ig bezárólag közszemléve ki lesz téve.

A felszólalás és észrevételek tételére nézve megjelöltük:

1. Felszólalások az id. törvény 44. §. szerint jogosultak részéről július 5-én kezdődőleg 15-ig írásban adhatók be, és egy beadványba több egyénre vonatkozó felszólalás is foglalható.

2. Ezen felszólalásokra id. törvény 53. §. értelmében mindaz, ki a 44. §. szerint felszólalni jogosítva van, — folyó évi július 16-án kezdődőleg és 25-én bezárólag írásban észrevételeket tehet. Az észrevétel minden beadványhoz külön adandó be.

3. Az ideiglenes névjegyzék s a beadandó felszólalások a jelzett napokon reggeli 8 órától déli 12 óráig közszemlére ki lesznek téve, mely idő alatt a községi előljárásság egy tagjának jelenlétében bárki megtekintheti s délután 2 órától 6 óráig lemásolhatja.

4. A felszólalások és az azokra tett észrevételek a központi választmányhoz intézendők és a szükséges bizonyító okiratokkal felszerelve, azon város vagy község előljárásságánál, melynek névjegyzéke ellen a felszólalás történt, kisközségekben pedig az illető körjegyzőnél, nyújtandók be.

Kelt Nagy-Enyeden, Alsó Fehérvármegye központi választmányának 1884. évi június 17-én tartott üléséből.

Csató János,
közp. választmányi elnök.

Török Bertalan,
közp. vál. jegyző.

VEGYES HIREK.

— Hála. A helybeli róm. kath. iskolák igazgatósága szent és elődozhatlan kötelességének ismeri ügyvéd tek. Kerekes Mihály urnak, a tanügy lelkes, nemes barátjának

a nyilvánosság terén is köszönetet rebegni ama kegyes adományáért, melynél fogva 5 o. é. frtot elemi iskolánk példás viseletű és kitűnő tanuló növendékei között kiosztás végett kezeink közé letenni méltóztatott. — Adjon a magyarok istene sok ily nemes keblű barátot tanügyünk felvirágoztatására!

— A helybeli önk. tüzlőtő-egylet zenekara folyó évi július 6-án a sétaterén, zene-alapja javára zártkörű nyári mulatságot rendez. — Belépő jegyek személyenként 50 krjával válthatók Ungerpek Miklós kereskedésében. A mulatság kezdetét taracklövések jelzik.

— Nyári mulatság. A tövisi római kath. elemi népiskolában a folyó hó 30-án tartandó zárvizsgálatok alkalmából az ottani plébánia helyiségében nevezett iskola javára jótékonyezélu tarisznyás táncmulatságot rendez az iskolaszéki elnökség. — A vizsgálatok befejezése után a táncmulatság azonnal kezdetét veszti. Részvét-díj személyenként 50 kr, családonként 1 frt.

— Halálozások. Király Miklós helybeli polg. isk. tanító édes atyja Király István élete 85-ik évében folyó 25-ikén, végelegyengülés következtében elhunyt. — Özv. Bodó Ferencz helybeli polgár 50 éves korában rohamos vérhányásban, e hó 25-én elhalt. Hült tetemeik 27-én délután tétettek örök nyugalomra a reformátusok sarkertjében. — Jóvián Antal marosújvári áll. elemi iskolai vezértanító neje, született Mészáros Janka, marosújvári áll. iskolai tanítónő június 22-én, élete 21-ik, házassága 10-ik hónapjában rövid, de kínos betegségben elhalt. Temetése 23-án délután volt. — Bokor József marosújvári magy. kir. főbányahivatali számtiszt 28 éves korában e hó 23-án elhunyt. Tetemei 24-én helyeztettek el a marosújvári köztemetőben. — Béke lengjen az elköltözötteknek poraik felett! Nyugalom legyen csendes!!

— Öngyilkosság. Az a megmagyarazhatlan kör, mely jelenkori társadalmunk minden rétegébe ragályként harapódik el s nem- és korkülönbség nélkül szivrepesztő kegyetlenséggel szedi sokszor még az élet első örömeit is alig élvezett gyermekembereket is, e hét folyamán főiskolánk egyik jó igyekezetű s feddhetlen életű ifjának kezébe nyomta a gyilkos fegyvert, hogy egyetlen ravasz nyomással megsemmisítse a legszebb remények és örömeik egész láncolatát. Csütörtökön, június 26-án reggeli órában kikelt arcezzal rohantak a gyermekek a „Kápolnáról” alá s ijedelemtől remegve beszélék, hogy Imre h. Károly IV-ik gymn. oszt. tanuló, háromszéki tekintélyes szülők gyermeke, a nyilvános sétaösvényen meglötte magát. Rögtön oda rohantak az akkor ott nagy számban időző tanulók, de már nem bírták lábra állítani, hanem saraglyán szállították le a főiskola betegházába, a hol dr. Magyar Károly rögtön megvizsgálta a sebet. Ez nem volt feltétlenül életveszélyes, mert jobb oldalon történt a lövés, de belső elvérzés állott be, minek következtében a szerencsétlen ifju két napi iszonyu kín után ma, szombaton reggel meghalt. Hogy mi lehetett oka a mélyen megindító szerencsétlenségnek, arra nézve több versio kering, egyedül igaz azonban, hogy egyszerű gyermeki könnyelműségből elkövetett oly tett, mely legfőbb szigorubb szülei feygelmet vont volna maga után. A szerencsétlen ifjunak szánandó szülei Imecs Domokos rokonuk által e gyaszetről tudósítattván, ide siettek s még életben kapták fiukat, de a halál csakhamar örökre elszakította tőlük. A délután 6 órakor tartott gyászszertartás után tetemei Éttalvára szállították a családi sírhelybe. — Fogadják mély bánatukban minden igazán érező szív mély és valódi részvétét. Adjon az ég kegyelme enyhítő balszamat sajtó sebeikre.

— Reményi Ede hegedűművész hazánkfia, ki már két év óta bucsuzik New-Yorktól barátainak és tisztelőinek örömeire mindig visszatér oda, — most a Roster és Bialschen hangverseny termében gyönyörködteti hallgatóit remek játékával. Június közepén körutat tesz a művész Kaliforniában. — Reményi már 1878. óta tartózkodik az Egyesült-Államokban, melyet e szerint, úgy látszik, második hazájául választott. (B. M. U.)

— Magyar templom Amerikában. Jaskovits Ign. hazletomi r. kath. missiói plébános felhívású intéz egy az amerikai, mint az itthon élő magyarokhoz hogy adományaik által tegyék lehetővé magyar templom, iskola és paplak felállítását Hazletonban. Az adományok Jaskovits Ignác plébánoshoz (Hazlton Pa.) küldendők

— Fortélyos csalást követett nemrég el Sz.-Pétervártól a hirhadt „pique-alsók” bandája. Egy déloroszországi birtokosnak az a különös gondolata támadt, hogy megpróbálja a kukoricatenyésztést Szent-Petervárott. — Felutazik a városba, a hol soha sem volt addig, hosszas tudakozás után két emberre akad, a kik készeknek jelentik magukat a szükséges föld megszerzésére. Másnap el is viszik a jámbor birtokost a Szemonow-térre, ahol a czárgyilkosokat kivégezték s a téli löversenyeket tartják. Megegyeznek 40.000 rubel vételárban, s a vevő kötelezi magát 10.000 rubelt azonnal, a többit 3 év alatt lefizetni. Elmennek Uspenskij közjegyzőhöz, a kinek irodájában három-négy fiatal embert szorgalmasan irogatva találnak. Megkötik a szerződést, a vidéki birtokos lefizeti a 10.000 rubelt, munkásokat fogad s egy szép reggelon hozzá kezdi

a tér körülkerítéséhez. A rendőrség közbelép. „Nem tudja-e, hogy ez kincstári föld?” „Az lehetett — választja a vidéki birtokos — de én megvettem.” Elmennek Uspenskij közjegyzőhöz, a ki kijelenti, hogy sohasem állított ki ilyen adásvérsi szerződést. A „pique-alsók” ugyanazon lépcsőn, a mely Uspenskij irodájához vezet, néhány napra lakást béreltek, berendezték, közjegyzői pe-esétnyomot szereztek s ekként megkoppasztották 10.000 rubelig a jámbor vidéki kukorica-tenyésztőt.

— **Bajuszpör.** Szegeden K. Mártonnak olyan hosszú bajusza volt, hogy saját szája vállomása szerint a fölére csavarhatta. Minap rövidre nyirt bajuszal jelent meg társai között, a kik ezért gunyjaikkal üldözték. Ma azért jelent meg a kapitányság előtt, hogy büntessék meg P. Józsefet, mert az tépte ki féldaláról a bajuszát, a másikat felét meg a „borbély ural” nyíratta le. „Világ csufja vagyok, — mondá — mert nem adtam volna a bajuszomat ötven forintért.” P. József elismeri, hogy ő tépte ki a bajuszt, de azért tette, mert K. Márton „a mult tavaszszal hus helyett a szegény csángóknak a kaptafát főzte meg.” — A kapitányság a bajusztépő ritéz meg-bírságotla.

— **Eredeti házassági szerződés.** Nem rég egy kedvezően ismert fiatal ember megkérte egy kereskedő leánya kezét. A leendő após beleegyezett, de így szolt: „Ismerem és becsülöm önt, tudom, hogy van elég jövedelme tisztességes háztartás vezetésére; de van-e már valami megtakarított vagyon?” — „Van kétezzer dollárom.” „Jól van, ezt a kétezzer dollárt ide adja nekem, én pedig önnek adom a leányomat. Ha két évig úgy élnek együtt, hogy leányom szívesen marad önnél, visszaadom a pénzt kamatostól s ön megtartja leányomat; ha pedig leányom ez idő alatt visszajön hozzám, akkor megtartom leányomat is meg az ön pénzét is.” E feltételeket közjegyzői okirathoz foglalták s a gondos apa aztán nyugodtan adta oda leányát.

— **„Magyar Háziasszony.”** Az e czim alatt Budapestben megjelenő háztartási, gazdasági és szépirodalmi heti lapnak, mely a magyar gazdaszónok országos egy-letének hivatalos közlönye. — előfizetési ára egy évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr. Előfizethetni legezlszerűben postautalvány által a „Magyar Háziasszony” kiadóhivatalához Budapestben, väczi-kört 20. Mutatványszámok ingyen küldetnek mindazoknak, kik a kiadóhivatalhoz ezekért — legezlszerűben levelező lappal — fordulnak.

— **Piaci árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1884. június hó 18-dikről. Heetölter tisztabuzza 6 frt 75 kr. Rozs 4 frt. 75 kr. Elegybuza 5 frt 75 kr. Törökbuza — frt — kr. Zab 3 frt 75 kr. 100 klgm széna 4 frt 80 kr 1 klgm. sertés hus 48 kr. marhahus 44 kr. 1 klgm borjúhús 42 kr.

KÖZGAZDASÁG.

Mi által lehet a sertések szaporaságát előmozdítani? Szerbia nagy sertéskezeléséről és kiviteléről régóta ismeretes, innen származik a világhírű mangalicza sertés is. A régebben fennállott szerbiai tölgy- és bükk-öserdőkben igen könnyű volt sok sertést olcsón tenyészteni. Az erdők kiirtásával azonban csakhamar Szerbiára is bekövetkezett az az idő, a midőn sem az erdei legeltetésre, sem arra nem lehetett számítani, hogy makkal is lehet a sertéseket hizlalni. Ettől az időtől fogva természetesen azzal a kezdetleges sertésenyésztési móddal is fel kellett hagyni, mely egyszerűen abból állt, hogy a sertéseket kihajtották az erdőbe makkra hizlalni. De Szerbiában ezáltal nem csak a sertések etetése és hizlalása javult tetemesen, hanem a sertések tenyésztése is jelentékeny haladást tett. A sumadiai sertések igen jó, izletes husuk s tartós és értékes szalonnájukról nevezetesek, mely tulajdonságuknál fogva különösen sódárkésztésre alkalmasak. Lassu fejlődésük és lassu hizásuk miatt azonban a hizálás nem fizette ki magát eléggé, minélfogva a tisztá tenyésztéssel, mint nem eléggé jövedelmezővel, lassankint felhagytak. Az utolsó husz-harminez év óta Magyarországon tett tapasztalatok alapján számos keresztezési kísérletet tettek a korán fejlődő angol sertésfajokkal, hogy így a szerb sertésfajknál a gyorsabb fejlődéssel a gyorsabb hizás is előmozdítassék. E mellett azonban a nagyobb szaporaság előmozdítására is fordítottak gondot, illetőleg erre nézve is tettek kísérleteket, melyek nem csekély eredményre vezettek. Az eljárás, melyet Szerbiában követnek e tekintetben, a következő: Az ellés után a malacokat hat hétig vagy két hónapig az anya alatt hagyják, azután elválasztják. — A tenyész-nyát ettől az időtől fogva erőteljesebb, sós takarmánnyal etetik s különben is jól gondozzák. Két-három hét múlva a sertés ismét bugni akar, de nem szabad azonnal a kanhoz ereszteni, hanem csak két-három nap múlva bocsátják hozzá a kiválasztott, jól kipihent kant. Miután egyszer, legfőleg kétszer bugott, elválasztatik a kantól s ha megtermékenyített, (a mi a legtöbb esetben megtörténik) a többi sertéstől is el kell különíteni, mivel könnyen megtörténhetik, hogy a sertés újból bugásra ingereltetnék. A megtermékenyített sertésnek sós takarmányt kell adni. — A

hasasság tartalma alatt gondosan kell ápolni s az eredmény az lesz, hogy több malacot fog elleni, mint rendes körülmények közt ellett volna: (E.)

Jégesőtől elvert fák kezelése. Jégeső rendszeresen akkor semmisíti meg a gazda és a kertész reményeit, mikor az aratás vagy a gyümölcszedés ideje már közel van, úgy hogy a kár pótlását többé várni nem lehet. De nem csak az idejű termést teszi a jégeső tönkre, hanem kivált a gyümölcsösökben oly károkat okoz, melyek miatt a fák még a jövő évben sem teremhetnek megfelelően. Ez utóbbi bajon a kertész segíthet. A mint a jégeső elmult, következők a teendők: Az ágnak legnagyobb mérvben megsértett részét egészen el kell távolítani és pedig úgy, hogy a legközelebbi ágig visszavágjuk; ha ez az ág is meg van sértve, ezt is visszametszük egy-két szemre és így tovább az összes megsértett hajtásokat. A megsértett kérget eltávolítjuk. A ki gyümölcsléin a jégeső után ezt a műtétet végrehajtja, mire a lomb hullni kezd, a fák ismét abban az állapotban lesznek, melyben a jégeső előtt voltak. (E.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 249—884.

b. v.

Árverési hirdetés.

Alólikt kiküldött végrehajtó közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósnak 554—884 sz. a. kelt kiküldetése folytán a Gy.-Fehérvári királyi törvényszéknek 1021—884. sz. a. kelt végrehajtási végzése alapján 1500 frt o. é. s. j. e. A Nagy-Enyedi kir. járásbírósnak 555—884 sz. a. kelt kiküldetése folytán gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1020—884. sz. a. kelt kielégítési végrehajtási végzése alapján 1200 frt. s. j. e. ugyan a nagyenyedi királyi járásbírósnak 556—1884 sz. a. kelt végzése folytán a gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1019—884. sz. a. kelt kielégítési végrehajtási végzés alapján 300 frt o. é. s. j. e. együtt végrehajtás fogantatásakor csombordi lakós Dézsi Sámuel részére nagyenyedi lakós Hene Albert ellen lefoglaltatott bolti álványai, bolti vegyes árucikkei stb.-ből álló ingóságai, melyeknek becsértéke 4068 frt 43 kr o. é., a nagyenyedi kir. já-

rásbírósnak 1828—884. szám alatt kelt végzése alapján Nagy-Enyeden az üzlet helyiségében 1884. évi július 9-én reggeli 8 órakor s következő napokon elárvereztetnek.

Venni szándékozók oly megjegyzéssel értesítetnek, hogy érintett ingóságok ezen árverezésem legelőbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Vevők kötelesek a vételárt készpénzben alólikt kiküldött kezeihez azonnal lefizetni.

Nagy-Enyeden, 1884. június 22-én.

Gajzágó Simon,
b. végrehajtó.

**Egy két löerejű cséplőgép.
teljes felszerelvényével, szelelő rostával
és tíz darab szítával együtt alólikt Nagy-Enyeden eladó.**

BISZTRICSÁNY LAJOS.

MÁLNÁSI FÜRDŐ.

Vasas-savanyu és hideg kénvize idült, csúzos és köszvény bántalmaknál, bőrgyengeségnél, rásztkórnál (Hypochondria) és méhszenvnél (Hysteria), idült bőrbetegségeknél, máj- és lépdeganatoknál, nemi gyengeségeknél, ideges bajok, benuások szélhűdés folytán, — vérszegénységénél, szerves szív-bajok és ütér bajoknál, görvélly kórnál, aranyeres bántalmaknál, szembetegségeknél kitűnő gyógyhatással bir. — Láp-fürdője, kengőz-barlangja is jeles. — 120 butorozott szoba 40 krtól 1 frt 50 krig. Kitűnő konyha. Jóízű borok jutányos áron kaphatók.

Előpatak, Tunsád, torjai kénbarlang, Szent-Anna tava legszebb kirándulási helyek. A fürdőre utazók a földvári vasuti állomásig 33 1/3% vasuti díjelengedésben részesülnek a nagyobb vasuti állomásokról. — Czélszerű fogatok állanak az utazók rendelkezésére. — Bővebb felvilágosításokat ad ÖTVÖS PÁL fürdőbiztos Málnáson és Sepsi-Szt.-Györgyön.

Árlejtési hirdetmény.

Alsó-Fehérmegye törvényhatósági bizottsága folyó évi május hó 16-án tartott közgyűlésében 35 szám alatt hozott határozata nyomán a törvhatósági utakon a megyei utfantartási alap terhére következő építkezések engedélyeztettek:

- 1.) A marosújvári járásban a M.-Forró, Nagylak, Ispánlaka határán 6 átereszt újból 2037 frt, 54 kr.
- 2.) Az alvinczi járásban a Gy.-Fehérvár-drombár-székási uton Drombár és O.-Herepe határán 2 fahíd újból építésére 1560 frt, 84 kr.
- 3.) A balázsfalvi járásban, a Tövis, Mihálczfalva, veresegyházi uton 5 átereszt építésére 1320 frt, 69 kr.
- 4.) A magyarigényi járásban, a hegyaljai uton a bocsárdi patakon átvezető hid újból 682 frt, 58 kr.
- 5.) A kisenyedi járásban, a berve-vingárd-szerdahelyi uton 10 átereszt újból építésére 3238 frt, 78 kr.
- 6.) A verespataki járásban, a Gy.-Fehérvár-Abudbánya-topánfalvi uton 3 hid és 1 átereszt újból építésére 1805 frt, 96 kr.

A felsorolt munkálatok kivitelének vállalati uton leendő biztosítása czéljából folyó évi július hó 8-án delelőtt 10 órára az alsófehérmegyei államépítészeti hivatalnál szóbeli és zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A zárt árlejtésben résztvenni kívánók felhivatnak, hogy 5% bánatpénzzel ellátott kellőleg lepecsételt és az építészeti hivataltól megszerezhető minta szerinti ajánlataikat a kitett időig a kir. államépítészeti hivatalnál annyival inkább nyújtsák be, mivel a későbbben beadott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Ajánlat tehető az egyes járásokban tervezett munkákra, vagy az összes munkákra. A szóbeli árlejtésben részt vehet bárki a ki annak tartalma alatt az 5% bánatpénzt letette.

A szóbeli árlejtésnél először az összes munkákra azután a járásonként külön fog az árlejtés megtartatni.

A zárt ajánlatok a szóbeli árlejtés bevégezte után fognak felbontatni.

Egyenlő eredmény esetén az írásbeli ajánlat fog elfogadtatni.

A tervek, költségvetések, általános és részletes építési feltételek, szerződési minta alólikt hivatalnál a rendes hivatalos órákban bármikor megtekinthetők.

Nagy-Enyeden, 1884. június hó 18-án.

Alsó-Fehérmegyei m. kir. államépítészeti hivatal.

Szerkesztő
Nagy
A KIADÓ
a lap szelle
közlemény
Kiadó
Wokál János
az előfizet
bérmente
kériratok m

A na

E lap m
vált vázolv
részekben. Vá
hol az elemi
követelménye
adandó. Ez t
miatt nem le
ményeknek k
lehetetlen kit
gunkra nagy

Miként
helyre van b
melyek egyik
iskola berend
ellenőrzés me
az könnyen

Az elem
tanak fenn, n
kivánalmakna
egészségtana
hiszen egyik
más sem vol
annál kevésbb
fogva az iskol
miatt kénytel

Ez állap
tünk városhá
ses kiviteléve
tünk honvédel
s azonkivül a
getett létünk
zakat; helyes
vagyon, s ez

Mikor mi

Mikor az
jéghideg vize
kiábrándultuk
getlen Magya
rendszer által
magyar emigr
helyett B. ism
szólt meg.

— Ja na
nak mi? — m
nak és D. J.-
nyujt s egysz
tatja egyik ro
pár napra látó

B. ur to
egyéniség volt
dott ugyan, d
ember. Magya
is beszélt, ne
hanem tette e
mint olyan eg
ugyan, de azé
erre a nyelvre
beni jártasság
főleg ha ő és j
A borral telt
űritette és mi
mellett semmi